Carl Asschenfeldt-Hansen

Gullgruben: Markusevangeliet

En bibelforklaring (1901–02)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Asschenfeldt-Hansen: *Gullgruben: Markusevangeliet* (En bibelforklaring (1901–02)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Markusevangeliet 1
111. Jesus blir døpt og fristet, forkynner i Galilea og kaller fire læresveiner til å følge seg (1,1–20) 4
112. Herren i synagogen i Kapernaum. Han driver ut onde ånder, helbreder syke og renser den spedalske (1,21–45) 6
Jesus helbreder den lamme både til sjel og legeme (v. 1–12), kaller Levi (Matteus) til å følge seg og holder måltid i huset hans til anstøt for fariseerne (v. 13–17), gir veiledning om faste (v. 18–22). Sammenstøt med fariseerne om sabbaten (v. 23–28) (2,1–28) 9
113. Jesus helbreder en vissen hånd, driver ut onde ånder, velger ut de tolv, blir spottet av de skriftlærde og lærer hvem som er hans mor og brødre (3,1–35) 11
114. Lignelsen om såmannen (v. 1–20). Lyset i lysestaken (v. 21–23). Om å høre Ordet rett (v. 24–25) (4,1–25) 14
115. Lignelsen om såkornet som vokser (v. 26–29), om sennepsfrøet (v. 30–34). Stormen på sjøen (v. 35–41) (4,26–41) 17
Jesus driver ut onde ånder i gerasenernes land (v. 1–20), helbreder den blødende kvinnen og vekker opp Jairus' datter (v. 21–43) (5,1–43) 21
116. Nasarets vantro. De tolv blir sendt ut. Kong Herodes og døperen Johannes' død. Bespisningen av de 5000 menn. Herren går på sjøen. Han helbreder mange (6,1–56) 23
117. Herren refser fariseerne fordi de forlater Guds bud for å holde menneskers skikk, og forklarer læresveinene nærmere hva som gjør mennesket urent. Den kana'aneiske kvinnen. Herren helbreder en døvstum (7,1–37) 26
118. Herren metter de 4000. Fariseerne krever tegn. Herren advarer mot vantroens surdeig og helbreder en blind i Betsaida. Peters bekjennelse om Kristus og Herrens forutsigelse av sin lidelse. Peter vil

at Herren skal spare seg selv, og Herren taler sitt alvorlige ord om korsets vei for hver den som vil følge ham (8,1–9,1) 30
119. Forklarelsen på fjellet. Herren viser læresveinene at Elia var kommet (i døperen Johannes), helbreder den månesyke, taler igjen om sin lidelse og formaner læresveinene til ydmykhet og til den rette tålsomheten (9,2–41) 33
120. Om forførelse og om «saltet» (9,42–50) 37
Om skilsmisse. Jesus velsigner de små barna. Den rike unge mannen og rikdommens fare. «Alt hva for hans skyld jeg mister, får igjen jeg på hans ord». På veien til Jerusalem: læresveinenes frykt og Jesu åpne tale om lidelsen og døden som stod for døren. Jakobs og Johannes' bønn om plassene ved hans høyre og venstre side, og Herrens ord om den rette storheten i Guds rike. Jesus forbarmer seg over den blinde Bartimeus (10,1–52) 39
121. Jesu inntog i Jerusalem. Fikentreet blir forbannet. Templet blir renset. Herrens ord om troens bønn. Jesu ord om sin fullmakt (11,1–33) 42
122. Likningen om de onde vingårdsmennene, skattepengen, oppstandelsen, det største budet, Kristi person, de skriftlærdes hykleri og enkens gave (12,1–44) 45
123. Herrens ord om tegnene på at templet og Jerusalem skal ødelegges, og om hans komme til dom. Formaning til å våke (13,1–37) . . . 47
Rådets plan mot Jesus, salvingen i Betania, Judas, påskemåltidet og nattverden, Getsemane, fengslingen, forhøret og Peters fornektelse (14,1–72) 50
Jesus for Pilatus, soldatenes hån, korsfestelsen og gravleggelsen (15,1–47) 52
124. Englebudskapet om oppstandelsen. Den oppstandne Frelseren åpenbarer seg, farer opp til himmelen, og apostlene gjør sin gjerning under Herrens velsignelse (16,1–20) 53
Om Carl Asschenfeldt-Hansen 59

Innledning til Markusevangeliet

Evangelisten Markus hadde ved siden av dette latinske navnet også det jødiske navnet Johannes (se Apg 12,12). Han var jøde og trolig født i Jerusalem. Etter Apg 12 bodde moren hans i Jerusalem, og menigheten var samlet i huset hennes den natten da engelen førte Peter ut av Herodes' hånd. I Kol 4,10 blir Markus kalt fetter til Barnabas. Barnabas var en levitt født på Kypros og en framstående mann i den første menigheten i Jerusalem (Apg 4,36). Markus var sannsynligvis blitt omvendt ved apostelen Peters forkynnelse, for Peter kaller ham i 1 Pet 5,13 sin «sønn».

Av Apg 12,25 vet vi at han fulgte med Barnabas og Paulus fra Jerusalem til Antiokia. Det var den gangen disse to hadde vært i Jerusalem med en gave fra læresveinene i Antiokia. Og da Barnabas og Paulus begynte den første misjonsreisen, fulgte Johannes Markus med som «hjelper» (Apg 13,5). Men han holdt ikke ut særlig lenge. Han var bare med på øya Kypros og skilte lag med dem i Pamfylia. Derfor ville ikke Paulus ha ham med igjen på den andre misjonsreisen, selv om Barnabas rådet til det. Følgen ble at Barnabas skilte lag med Paulus og seilte til Kypros sammen med Johannes Markus (Apg 15,37–39).

Senere må Markus vel ha innsett feiltrinnet sitt. Det er nemlig gledelig å se at vi finner ham som hjelper hos Paulus mens han satt fengslet, i alle fall første gang. Vi har nevnt stedet i Kol 4,10 og kan dessuten nevne Filem 24, der både Markus og Lukas er til stede hos Paulus som hans «medarbeidere». Markus blir nevnt først. I 2 Tim 4,11, under Paulus' siste fangenskap, ber Paulus Timoteus

om å ta Markus med, og han føyer til: «for han er til nytte for meg i tjenesten». Men om han rakk å komme, vet vi ikke.

Likevel er Markus' navn mest knyttet til apostelen Peter. Ikke bare treffer vi ham hos Peter da Peter skrev sitt første brev (1 Pet 5,13). Hele oldkirkens vitnesbyrd går også ut på at han i lengre tid var Peters «tolk». Det ordet må sikkert forstås som hjelper ved forkynnelsen av Ordet og ved brevskrivingen. Etter Peters død skal Markus ha reist til Egypt og grunnlagt menigheten i Alexandria. Der skal han ha lidd martyrdøden som menighetens første biskop.

Om hvordan evangeliet som bærer hans navn, ble til, forteller Papias, en elev av apostlene, at han hadde hørt dette av presbyteren Johannes, en læresvein av Jesus selv: «Markus, som var blitt Peters tolk, skrev nøyaktig ned det han husket av det som var sagt eller gjort av Kristus, men ikke i rekkefølge.» Og så føyes det til: «Markus hadde nemlig verken hørt Herren eller fulgt ham, men senere fulgte han Peter. Peter la fram undervisningen etter som det trengtes, men ikke for å gi en ordnet framstilling av Herrens ord.»

Også Klemens av Alexandria (død 220) og Irenaeus (død 202) forteller at Markus, Peters læresvein og tolk, hadde skrevet evangeliet sitt etter oppfordring fra Peters tilhørere i Roma. Han skal ha gitt det ut etter Peters og Paulus' død, altså omkring år 67 eller 68. Rimeligvis hadde både Matteus og Lukas allerede skrevet sine beretninger på den tiden.

Markusevangeliet ser ut til å være skrevet for de kristne i Roma fra først av, og det stemmer med preget det har helt igjennom. At det bygger på beretningen til et øyenvitne (Peter), går fram av de mange malende småtrekkene som er særegne for Markus. At det er skrevet for hedningkristne, går fram av flere steder der jødiske skikker blir forklart (7,3 og 15,42). Det er skrevet på gresk, men har likevel en del latinske ord og vendinger.

At Peter står bak dette evangeliet, merkes tydelig på de stedene der Peter blir omtalt. Alt som kunne tjene til å ydmyke Peter, er trofast gjengitt. Men det ærefulle ordet som vi i Matt 16 hører Herren si til Peter etter hans frimodige bekjennelse av Kristus som den levende Guds Sønn, er utelatt. At Peter hadde lært den dype ydmykheten gjennom sitt fall, speiler seg også i Markusevangeliet.

Herrens lengre taler utelater Markus som regel. Det han særlig vil framstille, er Jesu gjerninger, der den guddommelige kraften som seirer over djevelen, lyser fram. Og vi kan forstå at det var nettopp dette den visnende romerske slekten trengte å høre.

Kap. 1–9 skildrer Jesu virksomhet i Galilea med de mange undergjerningene og det mektige inntrykket på folket. Kap. 10–16 framstiller så hvordan Jesus fullførte sitt verk ved sin lidelse, død og oppstandelse i Jerusalem.

Forklaringen av Markusevangeliet som nå følger, blir ganske kortfattet. For alle de delene som er felles for begge evangeliene, vil vi stadig vise leserne til forklaringen av Matteusevangeliet. Likevel vil vi kort peke på det som er særegent for Markus, i tilknytning til det vi allerede har gjort i forklaringen av Matteus.

Det er Frelserens herlige bilde vi igjen skal se. Måtte det bli preget inn i hjertene våre, så vi kunne bli formet til å ligne ham.

111. Jesus blir døpt og fristet, forkynner i Galilea og kaller fire læresveiner til å følge seg (1,1–20)

Markus begynner beretningen sin med døperen Johannes' framtreden (v. 1–8). Han kaller dette «begynnelsen til Jesu Kristi, Guds Sønns evangelium». Den apostoliske kirke så på beretningen om hans læregjerning, fra dåpen og helt fram til oppstandelsen, som hovedsummen av Kristi historie. Det var hovedinnholdet i den muntlige forkynnelsen i menighetene, og det er den Markus skriver ned som Peters «tolk». Hos Matteus hørte vi i de to første kapitlene enkelte trekk fra historien om Jesu fødsel og barndom. Med dem ville han vise at løftene var oppfylt. Og bare hos Lukas har vi en nøyere beretning om det som gikk forut for Herrens framtreden.

«Som det står skrevet i profetene» – noen leser: «hos profeten Jesaja». Stedet som Markus nevner som profeti om Johannes, er riktignok hentet også fra Mal 3 (v. 1), ikke bare fra Jes 40 (v. 3). Velger vi den siste lesemåten, nevner Markus bare Jesaja fordi ordet hos Malaki bare var en videre utfoldelse av ordet til den store, gamle profeten Jesaja. Det er helt på samme måte som Matt 27,9 nevner Jeremia i stedet for Sakarja, fordi grunnordet til Sakarjas profeti fantes hos Jeremia.

I v. 4 fortelles det om innholdet i Johannes' forkynnelse og om dåpen hans. Den skulle eller kunne ennå ikke gi mennesker syndenes forlatelse. Men som et tegn på omvendelse skulle den berede hjertene for den syndsforlatelsen som nå var nær i Frelseren. For øvrig viser vi til forklaringen av Matt 3,1–12.

I v. 9–11 fortelles det så om Jesu dåp. I beretningen her hos Markus blir det framhevet at Herren selv så himmelen åpne seg og Ånden bli åpenbart. Også ordet «Du er min Sønn, den elskede» viser at Markus først og fremst ser den hellige handlingen som noe som skjedde for Jesu skyld. Hos de andre evangelistene blir betydningen for døperen Johannes mer framhevet. Jesus trengte som sant menneske en slik stadfestelse også i det ytre og synlige. Det er det samme som Gud har gitt oss ved de synlige tegnene i sakramentene. For øvrig viser vi til Matt 3,13–17.

I v. 12–13 får vi kort fortalt om Jesu fristelse, de førti dagene med forberedelse og prøvelse i ørkenen. Markus har det særegne trekket at Jesus «holdt til blant de ville dyr», altså uten noe som helst menneskelig selskap i den ville ørkenens ensomhet. For øvrig viser vi til Matt 4,1–11.

I v. 14–15 hører vi om begynnelsen på Jesu forkynnergjerning i Galilea (se Matt 4,12–17). Her står det (v. 15): «Tidens mål er fullt», altså var tidens fylde kommet. Gud har sin tid både for de store tingene i sitt rike og for de avgjørelsene som skjer i historien til det enkelte menneskelivet. Det gjelder å vente på Herrens tid.

Ved siden av ordet «Omvend dere» føyes det her til: «og tro på evangeliet». Det viser hvor hjertene skulle vende seg. Den gangen håpet nesten alle jøder på Guds rike, men som et ytre, kjødelig rike. At omvendelse og tro er vilkåret for å ha noe med Guds rike å gjøre, var en underlig og fremmed tanke for de vantro jødene den gangen, slik det er for navnekristne nå.

I v. 16–20 hører vi om hvordan de to brødreparene ble kalt (se Matt 4,18–22). Disse vennene forlot både arbeid og eiendom, også i ytre forstand. «I det indre skal alle kristne gjøre det samme, ved at vi bare skal eie det vi eier, for Jesus.» Jesu kall forente disse brødreparene med et nytt, hellig bånd. Det er vakkert når slektninger på denne måten blir omvendt samtidig og blir i familie med hverandre i dobbelt forstand, både ved det naturlige og det åndelige familiebåndet. Det går jo langt fra alltid slik på én gang.

112. Herren i synagogen i Kapernaum. Han driver ut onde ånder, helbreder syke og renser den spedalske (1,21–45)

Dette avsnittet begynner (v. 21–22) med å skildre Herrens forkynnelse i synagogen i Kapernaum på sabbaten. Det som slo dem, var at han lærte med en slik myndighet fra Ånden. Det åpenbarte seg for dem en Åndens makt som de aldri før hadde kjent. Denne myndigheten fra Ånden finner vi hos enhver forkynner som er salvet av Guds Ånd. Men vi kan forstå at selv det mest åndsfylte vitnet bare blir et svakt gjenskinn av den underfulle makten som lå i Frelserens ord (se ellers Matt 7,28–29).

I v. 23–28 fortelles det om hvordan Herren drev ut en uren ånd den dagen i synagogen i Kapernaum. Denne hendelsen er ikke fortalt hos Matteus. Når det gjelder besettelse, viser vi til det som er sagt om det, særlig i forklaringen til Matt 8,28–34. Utropet fra den urene ånden (v. 24), «Hva har vi med deg å gjøre, Jesus fra Nasaret?», minner om ordet som lød fra de besatte (Matt 8,29). Det er et utbrudd av de onde åndenes redsel for den hellige Guds Sønn fra himmelen.

Betegnende er også ordet: «Jeg vet hvem du er, du Guds Hellige!» Som ånder hadde de onde åndene, selv om de var fra mørkets rike, raskere innsikt i åndeverdenens hemmeligheter enn menneskene. Derfor visste de hvem Jesus var. Da Jesus drev ut denne ånden, «rev og slet» den i mennesket den hadde hatt herredømme over. Den satte ham altså i krampaktige rykninger, som i bitterhet over å skulle miste byttet sitt. Også i dette ligger et bilde på hvordan det indre mennesket

blir helbredet. Like før et menneske blir omvendt, pleier djevelen ofte å gjøre det aller hardest.

Folk ble forferdet (v. 27). For her var det ikke bare myndighet i ord, men også en veldig kraft i gjerning. Med rette så de på Jesu lære og gjerning som en helhet som hørte sammen og kastet lys over hans hellige person.

V. 29–31 forteller om hvordan Simon Peters svigermor ble helbredet. Det er et vitnesbyrd om at Jesus har omsorg også for hver eneste vanskelighet i hjemmet. Han vil hjelpe i alle ting (se Matt 8,14–15).

I v. 32–34 finner vi fortalt det samme som i Matt 8,16–17: hvordan Jesus den kvelden, etter at sabbaten var slutt (klokken seks), helbredet svært mange. Hele byens befolkning var samlet ved døren til Simon Peters hus. Vi ser at den meningen har vært vanlig blant folk at det var galt å helbrede på sabbaten. Det hadde fariseerne lært dem (se Mark 3,1–6). Derfor kom de først etter solnedgang.

Her hos Markus er det føyd til (v. 34) at Herren ikke tillot de onde åndene han drev ut, å tale, «for de kjente ham». Han ville ikke ha vitnesbyrd om at han var Messias, fra de onde åndene, og heller ikke før tiden. Mennesker skulle ledes til denne troen på åndelig vis.

V. 35–39 er også særegent for Markus. Her blir det fortalt hvordan Jesus sto opp «tidlig om morgenen, mens det ennå var ganske mørkt», og gikk ut i ensomheten for å be (v. 35). Vi har noe å lære av dette «mens det ennå var ganske mørkt». Jesus var jo sant menneske og hadde hatt strev kvelden før med de mange syke. Likevel kunne ikke søvnen hindre ham i å stå tidlig opp for å be. Vi kommer i hu ordet i Sal 63,2: «Gud! Du er min Gud! Tidlig søker jeg deg.»

På den andre siden ser vi (v. 36–37) at han ikke ble harm over å bli forstyrret i bønnen da det gjaldt å hjelpe andre. Også i det er han et forbilde som vi skal følge. I v. 38 skal vi særlig legge merke til ordet: «For det er derfor jeg er kommet», nemlig for å «forkynne», for å kunngjøre Guds sannhet. Jesus var profetenes profet. Han er Guds ord til oss.

I v. 40–45 fortelles den vakre hendelsen med den spedalske. Vi viser til Matt 8,1–4. Den malende skildringen hos Markus finner vi i ordet: «Jesus fikk medynk med ham.» Det har vært å lese i øyet hans, og det har Peter lagt nøye merke til. Hos Markus blir det særlig understreket (v. 43–45) at Herren forbød den spedalske å basunere ut velgjerningen

han hadde fått. Herren ville ikke at folk skulle strømme til ham som til en mirakelmaker. De skulle tro på ham ved vitnesbyrdets makt.

Men den helbredede mannen adlød ikke i dette. Han ligner dem som nok av hjertelig takknemlighet, men likevel mot Åndens påminnelse, ikke kan la være – til skade for seg selv og ofte også for andre – å fortelle vidt og bredt om det Gud har gjort for dem. Visst er det en tid til å tale, men også en tid til å tie.

Jesus helbreder den lamme både til sjel og legeme (v. 1–12), kaller Levi (Matteus) til å følge seg og holder måltid i huset hans til anstøt for fariseerne (v. 13–17), gir veiledning om faste (v. 18–22). Sammenstøt med fariseerne om sabbaten (v. 23–28) (2,1–28)

For dette kapitlet viser vi til Matt 9,1–17 og Matt 12,1–8. I den siste hendelsen verner Herren læresveinene sine mot fariseernes anklage for sabbatsbrudd. Her legger vi merke til at Markus kaller ypperstepresten på Davids tid (v. 26), da David fikk spise av skuebrødene, for Abjatar. Etter 1 Sam 21 het han Akimelek, og det var sønnen hans som het Abjatar (1 Sam 22). Kanskje har Markus forvekslet disse to navnene.

Akimelek ble drept av Saul nettopp fordi han hadde hjulpet David. Abjatar ble deretter ypperstеprest og kom til å spille en betydelig rolle i historien om David, som han flyktet til fra Sauls grusomhet. Kanskje var det Abjatar som fikk faren Akimelek til å gi skuebrødene til David, og det er derfor han blir nevnt her i stedet for faren. Den jødiske tradisjonen (den muntlige overleveringen) kjente mange beretninger som

utfylte den hellige historien. Har det vært slik, forstår vi at Abjatar kunne nevnes her i stedet for faren. Sett på denne måten blir det altså ingen huskefeil.

Når Ordet nevner ypperstepresten samtidig som det peker på at David fikk skuebrødene for å stille sulten, er det for å framheve overfor fariseerne at ypperstepresten godkjente denne gjerningen til David.

113. Jesus helbreder en vissen hånd, driver ut onde ånder, velger ut de tolv, blir spottet av de skriftlærde og lærer hvem som er hans mor og brødre (3,1–35)

V. 1–6: Herren helbreder en mann som hadde en vissen hånd, på en sabbat. Vi viser til Matt 12,9–14. Her hos Markus (v. 5) finner vi igjen en mer malende skildring av blikket Herren så på fariseerne med. Det var et blikk med vrede, men en hellig vrede. For det føyes til: «Han så omkring på dem med harme, full av sorg over deres forherdede hjerter.» Vrede over synden, men sorg over synderen – det er det sinnet vi må ha.

I v. 7–12 hører vi hvordan Herren drar «ned til sjøen». Han holdt seg altså i mer avsidesliggende trakter, men ble likevel fulgt av en stor mengde både fra hele Judea og fra traktene omkring. Markus har (v. 9–10) det betegnende trekket at trengselen rundt ham var så stor at han måtte ha en liten båt klar (se Matt 13,2). For i iveren etter å bli helbredet stormet de rett og slett inn på ham for å få røre ved ham.

Om de urene åndene hører vi stadig det samme som i kap. 1,34: Herren bød dem tie når de ropte: «Du er Guds Sønn!» Det er underlig: Nettopp det som Rådet dømte ham til døden for som en gudsbespottelig løgn – at han var Guds Sønn – det følte selv de onde åndene seg ufrivillig tvunget til å bekjenne.

V. 13–19: Herren velger ut de tolv apostlene. Det er betegnende at det står (v. 13): «Der kalte han til seg dem han selv ville.» Altså også

Judas Iskariot. Judas har åpenbart hatt store muligheter. Men det hørte også med til vår Frelsers lidelsesbeger å måtte erfare den lidelsen å ha en hykler nær seg. I v. 14 blir det nevnt to ting om disse tolv: dels «at de skulle være sammen med ham», dels at han «kunne sende dem ut for å forkynne», med makt til å gjøre undergjerninger (v. 15).

Her i listen over apostlene finner vi et tilnavn til Jakob og Johannes. Det står at Herren gav dem tilnavnet «Boanerges, det er tordensønner». Det særegne ved Johannes var at han ved siden av den dype, barnlige enfolden hadde en glødende og brennende nidkjærhet. Fra først av ble den likevel formørket av lidenskapelighet. Det hører vi i kap. 9,38, der han hadde forbudt en som ikke fulgte med dem, å drive ut onde ånder i Jesu navn. Vi hører det også i Luk 9,54, der brødrene Johannes og Jakob tenker at de ugjestmilde samaritanene skulle fortæres av ild fra himmelen.

Når noen har villet framstille Johannes, kjærlighetens apostel, som om han var så «bløt og mild» som verden ønsker seg Herrens tjenere, er det en stor feiltakelse. Det var både lyn og torden i kjærligheten hans, som i talen hans. Ingen steder blir skillet satt skarpere enn i Johannesbrevene. Han hadde nettopp den sanne kjærligheten. For det bløtaktige sinnet som verden kaller kjærlighet, har svært lite med den virkelige kjærligheten å gjøre. Dette tilnavnet var ingen refs i Herrens munn. Det betegnet de særegne nådegavene til disse to brødrene, slik de ble lutret og helliget ved hans kjærlighet i Herrens skole.

I v. 20–21 hører vi om den misforståtte iveren hos Jesu slektninger etter kjødet for å stanse ham. De mente åpenbart, slik verden fortsatt så ofte mener, at han gikk for langt, og at de måtte unnskylde ham med at han ikke var seg selv mektig. Den veldige uroen som ordene og gjerningene hans vakte i folket, så moren og brødrene hans (se v. 31) den gangen ennå på som overspenthet. Det var motstand fra den ene siden.

Til dette kom så (v. 22–30) motstanden fra de skriftlærde. Beskyldningene deres var forferdelig ondsinnede, for de erklærte verket hans for å være djevelskap. Vi viser til Matt 12,22–37. Uttrykket i Matt 12,32, at den som taler mot Den Hellige Ånd, «skal ikke få forlatelse, verken i denne tidsalder eller i den som kommer», får sin rette utleggelse ved det ordet vi hører om dette her hos Markus i v. 29. Der blir dette

«verken i denne tidsalder eller i den som kommer» uttrykt slik: «han får i all evighet ikke forlatelse, men han er skyldig i en evig synd».

Slik har vi også lagt det ut i forklaringen til Matt 12,32. «Verken i denne tidsalder eller i den som kommer» peker ikke mot omvendelse etter døden, men sier bare det samme som «i all evighet».

I v. 31–35 hører vi om et nytt forsøk fra brødrene og moren hans på å holde ham tilbake. Vi viser til Matt 12,46–50.

114. Lignelsen om såmannen (v. 1–20). Lyset i lysestaken (v. 21–23). Om å høre Ordet rett (v. 24–25) (4,1–25)

Vi kommer nå til Herrens taler ved sjøen, de lignelsene som Matteus hadde samlet i kap. 13. Først har vi lignelsen om såmannen. Vi viser til Matt 13,1–23. Som hos Matteus står det et innskudd mellom selve lignelsen og forklaringen av den. I dette innskuddet taler Herren om hensikten med at han talte i lignelser.

Her hos Markus er det særlig framhevet at lignelsen skulle tilsløre, slik at sannheten ikke ble overlevert direkte til den forherdede mengden. Det er en tone av dom i dette: «for at de ikke skal omvende seg og få forlatelse». Det er den samme dommens tone som vi møter i Jes 6, som Herren viser til.

Hos Matteus blir det mest pekt på at lignelsen skal gjøre sannheten anskuelig og prege den inn i de tungnemme hjertene. Også om det finnes det et ord her hos Markus i v. 33: «I mange slike lignelser talte han Ordet til dem, så mye de var i stand til å høre.»

I v. 13 hører vi at Herren spør læresveinene om de ikke forsto lignelsen hans om såmannen, og han føyer til: «Hvordan skal dere da forstå alle lignelsene?» Ligger det en bebreidelse i dette ordet? Det ser likevel ikke slik ut når vi sammenligner det med Matt 13,16. Med disse spørsmålene vil Herren vel bare skjerpe oppmerksomheten deres for den utleggelsen han nå gir. Kanskje vil han likevel også hjelpe dem dypere ned i en ydmyk erkjennelse av hvor lite åndelig lys de hadde.

I v. 19 blir det, foruden de kvelende tornene vi har hørt om hos Matteus («tidens bekymring og rikdommens bedrag»), her også nevnt «lyst til andre ting». Det er en alvorlig betegnelse på alt det mangt og meget som kan trenge seg inn og kvele frukten av Ordet. Med dette ordet om «lyst til andre ting» kan vi komme i hu biskop Brorsons herlige salme. Der prøver han å hjelpe den anfektede sjelen til rette, og der peker han nettopp på at skjult begjær ofte er den dype grunnen til sjelens uro og angst. Han synger slik:

Sion, hele saken er:
verden, verden har du kjær;
hennes skjulte glød
gnistrer i ditt kjød.
Brenn deg ei, det er din død!

I v. 21–23 finner vi at Herren bruker ordet om lyset i lysestaken, men på en annen måte enn i Bergprekenen (Matt 5,15). Her taler han om hvordan lyset skal brukes, med tanke på at alt han nå kunngjorde læresveinene «når han var alene med» dem (v. 34), likevel ikke skulle være skjult for alltid. Nei, Herrens ord, lyset over Guds rikes hemmelighet, skulle ikke gjemmes i læresveinenes trange krets. I sin tid skulle det bringes fram for alle ved læresveinenes forkynnelse. Derfor gjaldt det å høre rett (v. 22–23). Guds rike er ikke lyssky.

Dette ordet av Herren kan se ut til å være kommet som svar på et spørsmål fra læresveinene: Skulle ikke lyset han gav dem over lignelsene, gå videre ut? Det er den samme tanken som vi møter i Matt 10,26–27. Ordet om at lyset ikke skulle settes «under et kar eller under sengen», men i lysestaken, ser ut til å ha vært en ordspråklig talemåte. Herren bruker av og til det samme ordet på forskjellig måte. Ordene hans ligner edelstener som kan fattes på forskjellig vis og kaste glansen sin til forskjellige sider.

Ordet i v. 24–25 knytter seg nøye til det foregående. Så sant læresveinene skulle bringe lyset som Herren gav dem, videre, gjaldt det for dem å gi akt på det de hørte (v. 24).

Og Herren bruker nå igjen et ord som i Matt 7 blir brukt om forholdet til andre. Her betegner det den rette måten læresveinene selv skal høre Herrens ord på: «Med det mål dere selv måler med, skal dere bli tilmålt, og dere skal få enda mer.»

I samme mål som vi med troens åpne hjerter lukker oss opp for Herrens ord, skal vi altså få mer og mer lys over Guds rike. Er hjertet vårt bare som et ganske lite, trangt mål, får vi også bare lite. Når vi hører Guds ord, gjelder det da å komme som med store kar og be Herren om mye.

Den samme tanken møter oss i den gamle pakt i ordet: «Lukk din munn vidt opp, og jeg vil fylle den!» (Sal 81,11). Også der går det etter den hellige grunnloven i Guds rike som Herren nevner for oss gang på gang (se Matt 13,12 og 25,29: «For den som har, til ham skal det bli gitt … Men den som ikke har, skal bli fratatt endog det han har»).

115. Lignelsen om såkornet som vokser (v. 26–29), om sennepsfrøet (v. 30–34). Stormen på sjøen (v. 35–41) (4,26–41)

Denne første lille lignelsen om hvordan såkornet vokser og utvikler seg trinn for trinn, er særegen for Markus. Lignelsen skal først si oss at Herren bærer seg at med såkornet i sitt rike slik bonden gjør med såkornet i jorden. Herrens lignelser er jo ikke bare bilder. Det er en dypere sammenheng til stede. De samme Guds tanker som viser seg i naturens verden, møter vi i en høyere skikkelse i Åndens verden.

Såkornet blir overlatt til å utvikle seg selv i jordsmonnet der det er lagt. Slik ville Frelseren strø ut sitt såkorn gjennom sitt ord og sine gjerninger, sin lidelse og død. Men etter det griper han som regel ikke lenger inn på en overordentlig måte i hvordan det guddommelige såkornet vokser. Riktignok sendte han sin Hellige Ånds nåderegn fra det høye. Men ellers får Guds rike, slik vi ser det, lov til å gå sin gang.

Gud har lagt vekstens gave inn i såkornet i sitt rike. Det levende ordet baner seg vei ved Herrens kraft og velsignelse, mer eller mindre raskt og kraftig. Det skjer selvfølgelig i forhold til det jordsmonnet det har med å gjøre (se v. 28: «Av seg selv bærer jorden grøde»). Tross all fiendens motstand skal Guds rike likevel nå sin fullendelse til slutt, først i tusenårsriket og deretter på den nye jord.[1]

[1]Skriften taler om én synlig gjenkomst, da alle døde står opp og dommen holdes (Matt 25,31–32; Joh 5,28–29). Slik lærer også den lutherske bekjennelsen, som avviser et tusenårsrike på jorden før dommedag (Den augsburgske bekjennelse art. 17). Om forfatterens syn, se betraktning 639 til Åp 20.

I denne lignelsen ligger det både en stor påminnelse og en stor trøst for alle Herrens tjenere. Vi skal huske at vår gjerning bare kan være å plante og vanne (1 Kor 3,6), men Gud gir vekst. Som bonden må også vi stille og tillitsfullt vente på høsten, enten utviklingen av Ordet i menneskehjertene går langsommere eller raskere. Vi skal ikke pille ved såkornet. Vi skal tro at bare det er Herrens levende ord vi sår, skal det ikke vende tomt tilbake, men bære frukt i sin tid.

Det er nemlig den store trøsten: Til tider kan det se ut som om Herren har gitt opp eller glemt sin åker, lik mannen som «sover og står opp, natt og dag» (v. 27) og liksom lar såkornet klare seg selv. Men likevel hviler Herrens øye uavbrutt over hvordan Guds rike går fram.

Men også for det enkelte mennesket har denne lille lignelsen en stor preken. Bonden må så såkornet ned i jorden, ellers blir det bare ugress. Det ligger i dette at det naturlige mennesket aldri kan bære Guds rikes grøde, bare ugress, hvor pene ugressplantene så enn kan ta seg ut. I denne sammenhengen ser vi sannheten i biskop Augustins ord: «Hedningenes dyder er glimrende laster.» Og vi kommer i hu apostelens ord: «Men et sjelelig menneske tar ikke imot det som hører Guds Ånd til» (1 Kor 2,14).

Såkornet må «kastes i jorden», slik det jo skjer ved de gjenfødende kreftene i dåpen og Ordet. Og så det første trinnet, «strå» (v. 28) – det er vekkelsen, når såkornet bryter fram i menneskehjertet. Hvor minner ikke den friske, grønne, bølgende åkeren, i motsetning til den usådde jorden, om gudslivet når det blir vakt i menneskehjerter med all sin første, grønne friskhet! Men der må det ikke bli stående. Bonden ville visst ikke være glad om såkornet aldri kom videre. Nei, som stråret må skyte aks, slik må vekkelsen gå videre til omvendelse hvis sjelen skal bli frelst.

At det skyter aks, betyr for såkornet en større klarhet. Nå ser en tydeligere at det er edelt korn. Og med de mange små tomme rommene det har, som liksom alle lengter etter å bli fylt, peker akset framover mot den kjernen som ventes. Slik er det ved omvendelsen. De bølgende følelsene blir avløst av det klare standpunktet der hjertet får hvile i troen på Ordet. Og lengselen etter å få alle de mange rommene i det daglige livet fylt med helliggjørelse, med Guds vilje, er også et vakkert kjennemerke på at omvendelsen har skjedd.

Men heller ikke dette er nok. Det kunne jo bli tomme aks. Nå gjelder det at det kan komme «fullmodent korn i akset». Og det fullmodne kornet må bety Kristi kjærlighet i et menneskehjerte. Det er den kjærligheten til Jesus som springer ut av hans kjærlighet til oss, og som virkelig får den himmelske Faders vilje fram i det daglige. Ja, kjernene er ofte bare små. Det kan også være hull i akset, punkter i et Guds barns liv der Herrens vilje ikke har fått lov til å bli fylden.

Det sies at hull i akset ofte kommer av at såkornet står for tynt, slik at de enkelte aksene ikke har kunnet påvirke hverandre nok. Med andre ord: Når et Guds barn bruker de helliges samfunn for lite, og dermed også den tukten som følger med samfunnet, blir det lett underlige tomme steder i troslivet. Enten er det mangel på lys over Guds vilje, eller det er den tomme egenviljen.

Herlig er det når frukten til slutt blir moden. Hvordan kjenner en at høsten er nær, at kjernen har fått vekt? På at akset bøyer seg – på den dype ydmykheten i hjertet til et Guds barn som er prøvd, den stille freden som har lært å ydmyke seg under Guds hånd.

«Så sender han straks sigden ut.» Herren nøler ikke når vennene hans er modne i livet og i gjerning. For det enkelte Guds barn peker sigden med sitt snitt nærmest mot dødens ljå. Og så forstår vi rett ordet i Sal 116,15: «Dyrebar i Herrens øyne er hans frommes død.» Som bonden gleder seg når kornet blir kjørt i hus, slik gleder Herren seg når sjelenes hvete blir samlet i låven (Matt 3,12).

Men ve de hjertene som stanset Herrens vekst, der hjertets jordsmonn ikke gav vilkår for Herrens fullendende gjerning! Ve de hjertene som en gang må sukke i sjelekval: «Innhøstingen er forbi, sommeren er til ende, men vi er ikke frelst» (Jer 8,20).

I v. 31–32 har vi lignelsen om sennepsfrøet, og vi viser her til Matt 13,31–32.

I v. 34 har vi det kjære ordet: «Men når han var alene med sine egne disipler, utla han for dem alt sammen.» Ja, alene med Jesus – dit gjelder det å komme igjen og igjen. Der i lønnkammerstunden, i Guds vennskap (Job 29,4), tennes Guds underfulle lys ofte så klart i hjertedypet. Den erfaringen har prøvde Guds barn nok fått lov til å gjøre. Det er ikke hovedsaken hva vi er blant de mange, men hva vi er alene med Herren. Den siste dagen i livet vårt blir jo likevel en dag alene med Jesus.

Når det gjelder stormen på sjøen (v. 35–41), viser vi til Matt 8,23–27. Vi vil bare på ny innskjerpe dette som summen av det som skjedde den natten på sjøen: «Hvor vi enn er satt og arbeider i Herrens tjeneste, eller hvilke stormer som enn måtte ramme Herrens menighet i vår tid – alltid er og blir det straffverdig vantro hvis vi frykter for å gå under når vi har Kristus i båten!» (Gerlachs bibelforklaring).

Jesus driver ut onde ånder i gerasenernes land (v. 1–20), helbreder den blødende kvinnen og vekker opp Jairus' datter (v. 21–43) (5,1–43)

For det første avsnittet viser vi til Matt 8,28–34. Markus har som alltid en mer malende skildring av de enkelte trekkene, både av den besattes fryktelige tilstand før Herren hjalp ham, og av den store forandringen (v. 15) da Herren hadde fridd ham fra de onde åndenes makt. Her hos Markus hører vi også svaret fra den urene ånden da Herren spør: «Hva er ditt navn?» Det spørsmålet må vel helst ses som rettet til den onde ånden (v. 9).

Men enten spørsmålet var rettet til den besatte eller til den onde ånden, er svaret et forferdelig vitnesbyrd om den grufulle sammenblandingen mellom sjelelivet til de besatte og de onde åndene. Svaret var: «Legion er navnet mitt, for vi er mange.» En legion var betegnelsen på de tett sluttede og så fryktede romerske troppene på nærmere 6000 mann. Den ene onde ånden taler her på vegne av de mange.

I fortellingen om den blødende kvinnen og Jairus' datter er Markus også den mest utførlige. Herren spør om kvinnen som rørte ved kappen hans: «Hvem var det som rørte ved klærne mine?» (v. 30). Det betyr sikkert ikke at han ikke visste det (se v. 32: «Og han så seg omkring for å få øye på henne som hadde gjort dette»).

Men han ville få kvinnen til å komme fram med sin bekjennelse. Slik skulle hun komme i et personlig forhold til ham og dermed bli

ført til den frelsende troen på ham. Den troen hun hadde før, hadde nok mer vært en tro på den kraften som var i ham (se Rørdams forklaring).

Markus har også fortalt Herrens herlige ord til Jairus: «Frykt ikke, bare tro!» Etter som troen vokser, svinner frykten («den fullkomne kjærligheten driver frykten ut», 1 Joh 4,18).

Hos Markus har vi også bevart det korte, men seierssterke livsordet fra Herren som han talte over Jairus' døde datter (v. 41): «Talita kumi!» Det ordet har apostelen Peter fått dypt skrevet inn i sjelen sin, og derfor forteller Markus det til oss. Ordene er på arameisk (syriskkaldeisk), det vanlige talespråket i Israels land på Jesu tid.

Markus forteller også (v. 43) dels Herrens ord om at de skulle gi piken noe å spise – til vitnesbyrd om at hun nå virkelig var levende og fullstendig helbredet – dels at Herren «påla dem strengt at ingen måtte få vite dette». Også her hører vi at Herren ikke først og fremst vil at folk skal tro på ham for undergjerningenes skyld. De som sto utenfor, kunne tenke hva de ville om denne hendelsen. Sine største under lar Herren ofte være hemmeligheter for fiendene sine. Han åpenbarer dem bare for dem som følger ham.

116. Nasarets vantro. De tolv blir sendt ut. Kong Herodes og døperen Johannes' død. Bespisningen av de 5000 menn. Herren går på sjøen. Han helbreder mange (6,1–56)

«Han kom til sitt hjemsted» – det vil si Nasaret og traktene omkring. Vi viser til Matt 13,53–58. Av ordet i v. 3: «Er ikke dette tømmermannen?» ser det ut til at Jesus tidligere har hjulpet Josef i håndverket hans. Sannelig, Guds evige Sønn har vandret her på jorden i tjenerskikkelse og er blitt lik oss i alle ting, også ved å gå inn under et daglig, jordisk arbeid. Men dermed har han helliget hverdagslivets gjerning.

Herrens ord i v. 4: «En profet blir ikke foraktet andre steder enn på sitt hjemsted, blant sine slektninger og i sitt eget hus», blir stadfestet gjennom tidene. For gjelder dette om profeten uten like, han som ingen kunne overbevise om noen synd, hvor mye mer gjelder det da om hans sendebud! Ingen steder kjenner folk flekkene deres så godt som på hjemstedet deres.

Herrens ord da han sendte ut de tolv, finner vi jo langt mer utførlig i Matt 10. Her fortelles det at han sendte dem ut to og to. Det er antydet hos Matteus ved at de nevnes parvis. Ellers viser vi til Matt 10. Her hos Markus fortelles det i v. 12–13 hvordan det gikk dem. Innholdet i forkynnelsen deres er samlet i dette ene: «at de skulle omvende seg». Ja, det er først og fremst på dette en sann forkynnelse skal kjennes:

om disse tonene lyder i den. Samtidig fortelles det hvordan makten til å gjøre under var virksom også hos de tolv.

Når det står at de salvet mange syke med olje, peker det på at olje i Østerland var et vanlig lindrende middel ved sykdom. Men oljen var også kjent fra den gamle pakt som det synlige tegnet på at Ånden ble gitt, og her er den altså det synlige uttrykket for den usynlige guddommelige legekraften. Likevel peker dette også på at en ikke skal forakte de ytre legemidlene. Herrens kraft kan også vise seg legende ved at han velsigner disse ytre midlene.

Så hører vi om kong Herodes' overtroiske tanker da han hørte om Jesus. Han mente at det var døperen Johannes som var stått opp igjen. Når det gjelder ryktene om hvem Jesus var, er det betegnende at alle utenforstående var enige om én ting: Han kunne ikke være Messias, fordi han ikke trådte fram i ytre herlighet. Noen holdt ham riktignok for Elia, Messias' forløper, som var lovet hos profeten Malaki. Andre, som stod ham fjernere, så på ham som «en av profetene», slik for eksempel Nikodemus (Joh 3,2).

Når det gjelder døperen Johannes' død, viser vi til Matt 14,1–12, og når det gjelder bespisningen i ødemarken, til Matt 14,13–21. Også her finner vi hos Markus en mer malende framstilling. Ordet i v. 40: «flokk ved flokk», skal egentlig gjengis med «bed ved bed». De mange flokkene i sine fargerike klær, spredt utover den gresskledde sletten, har i læresveinenes øyne tatt seg ut som blomsterbed.

Hvor ofte minner ikke denne myldrende mengden, sett mot de små midlene, om vår egen stilling, for eksempel overfor hedningemisjonen! Men vi skal bare ta fatt på arbeidet med de små midlene i Herrens navn, så går det likevel med hans velsignelse. Også det at de ble delt i flokker, peker på hvordan Herren deler hedningemisjonen ut i små stykker, så læresveinene hans kan pleie hver sin del med Ordets brød. Oss dansker har Herren nå gitt et lite bed i India, et i Kina og så videre.

Når det gjelder Herrens vandring på sjøen, viser vi til Matt 14,22–34. Likevel vil vi igjen minne om det særegne uttrykket i v. 52 om apostlenes forundring over Herrens guddomsmakt: Det kom av at «deres hjerte var forherdet». Det greske ordet betyr egentlig det samme som overtrukket med en hard hud. Det er apostelen Peter som gjennom Markus beskriver læresveinenes hjertelag slik. Fra sitt senere ståsted

så han tilbake på hvor underlig utilgjengelige hjertene deres hadde vært den gangen.

Når det gjelder slutten av kapitlet, viser vi til Matt 14,34–36. Også her rørte de syke ved «minnedusken på kappen hans» og ble alle helbredet, likesom kvinnen med blødningene (Mark 5,28).

Her står det at de ba ham om å få røre ved minnedusken på kappen hans. Her gikk det altså helt åpent til: Berøringen av kappen hans trådte i stedet for at Herren ellers så ofte rørte ved de syke med hånden. Men det var den barnlige troen som tilegnet seg Herrens kraft. Det blir derimot overtro å mene at en bare ytre berøring kunne helbrede, også uten hjertets tro (se de mange misbrukene på dette området i den romersk-katolske kirke).

117. Herren refser fariseerne fordi de forlater Guds bud for å holde menneskers skikk, og forklarer læresveinene nærmere hva som gjør mennesket urent. Den kana'aneiske kvinnen. Herren helbreder en døvstum (7,1–37)

Når det gjelder v. 1–30, viser vi til Matt 15,1–28. Her skal vi bare merke oss det særegne at Markus (v. 3–4) forklarer leserne sine de jødiske skikkene med vasking av hender, beger og andre ting. Det viser oss at Markus skriver for ikke-jødiske lesere, for hedningkristne. Disse jødiske skikkene var avledet av 3 Mos 15, om enn på en svært tvungen måte, men i hovedsak var det selvlagde menneskebud.

Om den kana'aneiske kvinnen bemerkes det her hos Markus (v. 26) at «hun var en gresk kvinne, av ætt en syro-fønikisk».[1] Den delen av den romerske provinsen Syria som lå ved havet, hadde etter sine gamle innbyggere navnet Fønikia. Syro-Fønikia settes i motsetning til den fønikiske kolonien Kartago i Afrika. Når hun kalles «gresk», ligger det vel i at innbyggerne i disse traktene som regel talte gresk, fordi det også hadde innvandret så mange grekere dit.

[1] NB: «Hun var en hedningekvinne, av syro-fønikisk ætt.»

Matteus forteller at Herren til slutt sa til kvinnen: «Din tro er stor! Det skal skje deg som du vil» (Matt 15,28). Hos Markus finner vi: «For dette ordets skyld – gå du hjem. Den onde ånden er fart ut av din datter» (v. 29). Dette sier oss at det ordet fra kvinnen som så å si ble avgjørende, var det ydmyke ordet om de små hundene og barnas brød. Det ydmyke og likevel utholdende sinnet som kom til uttrykk i dette ordet, vant seieren. Dette til selvprøvelse for oss.

Helbredelsen av den døvstumme finnes bare her hos Markus. Som vi så hos Matteus, er vi med beretningen om den kana'aneiske kvinnen kommet inn i et nytt avsnitt av vår Frelsers virksomhet i Galilea. Det er den tiden da han ferdedes i de avsidesliggende traktene, før han drog gjennom Perea opp til Jerusalem, til døden på korset. I Matt 15,29–31 fortelles det samlet om de mange helbredelsene Herren gjorde i disse avsidesliggende, men mer mottakelige traktene, og Matteus nevner også stumme blant dem han helbredet. Av disse mange helbredelsene trekker Markus nå fram den vakre hendelsen med den døvstumme.

Av v. 32 forstår vi at Jesus som oftest helbredet ved håndspåleggelse. Derfor ba de ham om å legge hånden på denne mannen. I v. 33–34 hører vi hvordan Herren helbredet ham. Herrens makt er like underfull i hver helbredelse, men måten han bruker den på, er ikke alltid den samme. Noen ganger helbreder han bare ved et ord, på én gang. Andre ganger lar han virkningen komme litt etter litt, som her. Hensikten hans med det er åpenbart å la undergjerningen virke dypere på hjertet. Det forstår vi nettopp så godt når det gjelder den døvstumme, som ikke hadde kunnet få hjertet forberedt på forhånd ved ordet.

Først tok han ham avsides fra folket, rørte ved ørene og tungen hans, så opp mot himmelen og sukket. Med dette blikket oppover fører han så å si den døvstummes hjerte med seg opp mot barmhjertighetens trone. Frelserens sukk er et utslag av hans inderlige medlidenhet med all den elendigheten synden har voldt her på jorden. Av samme grunn gråt han også ved Lasarus' grav. Og så lød det store ordet: «Effata», et syrisk ord som betyr: «Lukk deg opp!» Og straks var underet skjedd.

Denne gjerningen av Herren er et sant bilde på hvordan han også helbreder den åndelige døvstumheten. Det er vantroens døvhet, som ellers hører alle de verdslige tingene klart, men ikke kan fatte det som

hører Guds Ånd til. Og det er vantroens stumhet, som kan tale flytende om de timelige sakene, men slett ikke eller bare med møye kan tale om Gud eller til Gud. Noen ganger kan uomvendte mennesker riktignok bruke mange gudelige ord, men det er bare en tom klang. De mange ordene viser bare at de i virkeligheten er åndelig stumme. Likesom jordklumpen som kastes i været, faller de så fort ned igjen i den jordbundne talen.

At Herren tok den døvstumme avsides, gjentar seg når Herren tar et menneske bort fra hverdagslivets støy og uro og på en av sine mange måter fører det inn i ensomhet. Slik satt Paulus sine tre dager i Damaskus alene på kammeret sitt, og Luther i sin stille klostercelle. Andre tar Herren avsides ved sorg og skuffelser, så verden blir tom for dem, eller han legger dem i det stille sykeværelset. Slike tider er besøkelsestider som det gjelder å kjenne. Mange prøver å unnvike Herren. De kaller muntre venner til sykeleiet sitt og leser romaner i stedet for Guds ord.

Men noen ganger lykkes det likevel for Herren å dra sjeler med seg opp mot himmelen med sitt blikk, så de merker at de er under hans legehånd. Og når Herrens sukk over deres synd og vantro begynner å gi gjenlyd i synderhjertet, så synderen selv begynner å sukke etter tro, etter fred med Gud, og bærer sukket opp mot himmelen, da er stunden kommet da Herrens store «Effata» kan lyde inn i sjelen. Da åpnes øret for sannheten om frelse av nåde, og tungens bånd løses, så den kan tale rett om Herrens vei og love og prise Jesu navn.

Herrens «Effata» minner om Guds skaperord: «Bli lys! Og det ble lys» (1 Mos 1,3).

Men også Guds troende barn må ofte avsides for at øret skal bli mer lydhørt, så de kjenner Guds Ånds røst og skjelner nøyere mellom de rene og de falske tonene. Da kan også tungen komme til å tale mer rett og bli «til velsignelse for dem som hører på» (Ef 4,29). Ja, hvor trenger ikke tungen vår til å bli formet av den store sjelelegen! Måtte de ukjærlige, hovmodige ordene forsvinne, og Frelseren selv få tale mer gjennom oss, så vi både kan «tale høyt når han det vil» og «tie når han sier til».

Denne gjerningen av Herren lokket et yndig ord fram hos folkeskarene (v. 37): «Han har gjort alle ting vel!» Det minner også om ordet ved skapelsen: «Og Gud så alt det han hadde gjort, og se, det

var overmåte godt» (1 Mos 1,31). Slik et instrument stemmes etter en stemmegaffel, kan vi kalle dette ordet (v. 37) troens stemmegaffel. Da taler vi rett for Gud når grunntonen som klinger gjennom talen vår, gir Herren ære og pris og ikke knurr og utakk.

Den samme stemmegaffelen finner vi pekt på gang på gang også i den gamle pakt, slik i Sal 103,1: «Min sjel, lov Herren», og i den vakre Salme 92. Der sies det om dem som er plantet i Herrens hus, at de «ennå i høy alder» skal være «frodige og grønne, for at de skal forkynne at Herren er rettvis, han, min klippe. Det er ingen urett i ham» (Sal 92,15–16).

Prøv deg selv, kjære leser: Er hjertets harpe i dag rett stemt etter denne tonen: «Han har gjort alle ting vel!»?

118. Herren metter de 4000. Fariseerne krever tegn. Herren advarer mot vantroens surdeig og helbreder en blind i Betsaida. Peters bekjennelse om Kristus og Herrens forutsigelse av sin lidelse. Peter vil at Herren skal spare seg selv, og Herren taler sitt alvorlige ord om korsets vei for hver den som vil følge ham (8,1–9,1)

Når det gjelder v. 1–9, viser vi til Matt 15,32–39, og videre når det gjelder v. 10–13, til Matt 16,1–4. Traktene ved Dalmanuta (v. 10) er den samme egnen der byen Magdala lå (Matt 15,39).[1] Hos Markus står det (v. 12) at Herren «sukket i sin ånd» over fariseernes forherdelse.

Her står det: «Ikke skal det bli gitt denne slekt noe tegn.» Det står slett ikke i motsetning til det som sies i Matt 16,4: «tegn skal ikke gis den, uten Jona-tegnet». For Jona-tegnet var jo Herrens oppstandelse (Matt 12,39–40), men oppstandelsens tegn ble i første rekke bare gitt

[1] NB har «Magadan» i Matt 15,39.

Herrens menighet. Han åpenbarte seg ikke for de vantro i de 40 dagene etter oppstandelsen.

I advarselen mot den onde vantroens surdeig hos folkets ledere står det her (v. 15): «fariseernes surdeig og … Herodes' surdeig». Matteus har: «og saddukeernes surdeig». Herodianerne var nemlig i hovedsak saddukeere i tankegangen.

I refselsen Herren gir læresveinene for deres lille tro (v. 17–21), faller ordet enda tyngre her, slik Markus gjengir det. Vi kan forstå at det har sunket dypt ned i Peters hjerte: «Har dere slike harde hjerter? Har dere øyne, og ser ikke? Har dere ører, og hører ikke? Minnes dere ikke …» Ellers viser vi til Matt 16,5–12.

Beretningen om den blinde i Betsaida (v. 22–26) finnes bare hos Markus. Ved denne helbredelsen møter vi det særegne trekket at den blinde blir helbredet gradvis. Først ser han «mennesker … likesom trær gå omkring» (v. 24), altså skimter han bare i dunkle omriss. Deretter legger Herren hendene på øynene hans igjen, og da var han helt helbredet og «kunne se alt tydelig». At Herren gjorde det slik, hadde sin betydning for den blindes sjel, men det har også en videre betydning. For i det åndelige går det på lignende vis når mennesker blir vekket opp fra vantroens blindhet.

Det er som regel mye uklarhet i begynnelsen, og først etter hvert kommer det klare lyset over Guds rike. Riktignok går det noen som Saulus ved Damaskus, så det åndelige øyet blir åpnet så å si på én gang. Men det vanlige er likevel at det går trinn for trinn. I én forstand varer denne utviklingen jo gjennom hele et Guds barns liv på jorden. Hvor ofte blir ikke også troende mennesker overbevist om at de har sett uklart på mye, selv om vi har fått klarhet over omvendelsens store punkt! Vi trenger stadig å be om nåde til å se mer lys i Guds lys.

Men dette skal hjelpe oss til å forstå også mennesker som står på begynnerstadiet, og til å huske at det klare lyset ofte begynner med mye uklarhet. Også Guds barn imellom gjelder det å huske at ikke alle ennå er vokst fram til det samme lyset. Hjertene kan være like ærlige for Gud, selv om det ene Guds barn ennå bare skimter på punkter der det andre ser klart. Vi må lære å vente på hverandre.

Igjen hører vi her (v. 26) Herrens påminnelse til den helbredede om ikke å si det til noen i byen og derfor heller ikke gå inn i byen, men gå rett hjem til huset sitt. Herren hadde jo på den tiden trukket seg

tilbake fra den mer offentlige virksomheten i Galilea og ferdedes mer i de avsidesliggende traktene med læresveinene sine (se 7,24). Også av den grunn ville han at gjerningen hans med den blinde ennå ikke skulle basuneres ut.

Når det gjelder avsnittet 8,27–9,1, viser vi til Matt 16,13–28. Vi skal bare legge merke til det som står i v. 33: «han vendte seg til disiplene og så på dem». Av det går det fram at selv om det var Peter som hadde dristet seg til å ta Mesteren i skole, talte han likevel bare på de andres vegne. De tenkte vel omtrent som han. Av v. 34 ser vi at de svært alvorlige ordene om korsets vei for Jesu etterfølgere ikke bare ble talt til læresveinene, men til hele folkemengden («Så kalte han til seg folket sammen med disiplene sine»).

Også v. 38 har noe særlig hos Markus. Herrens ord hos Matteus: «da skal han gi enhver igjen etter hans gjerning» (Matt 16,27), er her utfoldet nærmere med tanke på dommen. På Herrens store dag skal den ramme hver den som skammet seg over ham og hans ord «i denne utro og syndige slekt». Det greske ordet for «utro» betyr egentlig «horaktig», med tanke på vantroen som brudd på pakten med Gud.

119. Forklarelsen på fjellet. Herren viser læresveinene at Elia var kommet (i døperen Johannes), helbreder den månesyke, taler igjen om sin lidelse og formaner læresveinene til ydmykhet og til den rette tålsomheten (9,2–41)

Når det gjelder forklarelsen på fjellet, viser vi til Matt 17,1–13. Markus har som vanlig den mer malende skildringen, for eksempel at Jesu klær ble «så skinnende hvite at ingen på jorden som bleker klær, kan få dem så hvite». Også når det gjelder v. 11–13, viser vi til Matt 17,10–13. Likeså viser vi til Matt 17,14–23 når det gjelder hendelsen med den månesyke gutten.

Hos Markus har vi også den betydningsfulle samtalen mellom Herren og guttens far. Der stiller Jesus fram troens betingelse i dyp alvor, men også med den rike trøsten som ligger i den. Hvor vakkert er ikke ordet i v. 24: «Jeg tror! Hjelp min vantro!» Det er den sanne troen som begynner å spire fram.

Hos Markus står det (v. 15) at «alt folket ble forundret da de fikk se ham, og de løp til og hilste ham».[1] Hvor kom denne forundringen

[1] NB: «ble de forferdet».

fra? Neppe fra at han kom uventet, for læresveinene var jo til stede ved foten av fjellet. Snarere kom det av at det ennå lå en glans fra forklarelsen over Frelserens ansikt, slik det var med Moses da han kom ned fra fjellet (2 Mos 34,29). Dette virket likevel ikke skremmende på folket, men fylte dem med desto dypere ærefrykt.

Det lille avsnittet (v. 30–32) der Herren taler om sin lidelse, svarer til Matt 17,22–23. Her hos Markus nevnes også en ny grunn til at Herren ville være ubemerket på denne vandringen gjennom Galilea (v. 30): Han ville tale i enrom med læresveinene sine og være alene med dem for å gjøre dem riktig godt kjent med den lidelsen som stod for døren.

«Men de skjønte ikke det han sa, og de våget ikke å spørre ham» (v. 32). En vil jo nødig ha det stadfestet som er tungt å høre. Læresveinene kunne ennå ikke få det inn, verken i hode eller hjerte, at veien til Messias-riket skulle gå gjennom Frelserens død.

Men den dag i dag er det vanskelig for Guds barn å fatte at trengselen hører med for å nå hjem til herligheten. Vårt naturlige hjerte vil så gjerne ha all gleden i Herren og likevel være fri for lidelse. Men uten kors ingen krone.

Når det gjelder læresveinenes strid om rang (v. 33–34) og Herrens ord om den, og når han stilte det lille barnet midt iblant dem (v. 35–37), viser vi til Matt 18,1–5. Markus har det betegnende trekket at Herren tok det lille barnet «på armene», og dessuten tillegget: «Og den som tar imot meg, tar ikke imot meg, men ham som sendte meg.»

Det sinnet som bøyer seg ned til de små i ydmykhet og kjærlighet og gjør det for Jesu skyld, tar altså dermed ikke bare imot Frelseren, men imot den evige Gud selv. Dette «tar ikke imot meg» vil jo si: ikke bare meg, men gjennom meg ham som jeg er ett med (Joh 10,30).

I tilknytning til dette får vi her fortalt hendelsen med mannen som drev ut onde ånder i Jesu navn uten å følge Herren. Den er også fortalt hos Lukas, men ikke hos Matteus. Johannes, tordensønnen (Mark 3,17), hadde i nidkjærhet, sammen med noen flere av læresveinene, forbudt denne mannen å gjøre det, fordi han ikke ville slutte seg helt til følget deres. Men Herren godtok det ikke. I Herrens ord (v. 39–41) ligger en stille irettesettelse for utålsomhet, en utålsomhet som også hang sammen med for lite ydmykhet.

Her har vi et betydningsfullt ord fra Herren om tålsomhet mot dem som ennå ikke følger oss. Det er ikke tale om slike som etter hvert

har forherdet seg og vist åpen motstand mot Herren. De rammes av Herrens ord til fariseerne (Matt 12,30): «Den som ikke er med meg, er mot meg.»

Men her er det tale om slike som har begynt å stille seg velvillig til Jesu navn, ja, som har fått så mye tro til det navnet at Jesu navn har begynt å vise sin kraft hos dem. Her tenkes det åpenbart på en av de jødiske åndemanerne som brukte Jesu navn for å drive ut de onde åndene og virkelig gjorde det i alvor og ærlighet – ikke som de «jødiske åndemanere som for omkring», som omtales i Apg 19,13–16.

Mot slike hjerter, som har begynt å stille seg i et ærlig tillitsforhold til Jesu navn, bruker Herren ordet: «Den som ikke er imot oss, er for oss» (de fleste håndskrifter har riktignok: «Den som ikke er imot dere, er for dere»). Det er tydelig at Herren her skiller mellom forholdet til hans navn og forholdet til hans flokk av læresveiner. Mange andre steder har vi jo sett at han gjør sine venners sak helt til sin egen (se det alvorlige ordet i Matt 25,35–45). Der blir forholdet til Herrens minste brødre utvilsomt sett på som vitnesbyrd om forholdet til ham selv.

Dette lærer oss også å være varsomme når vi bedømmer de menneskene som står i et begynnende forhold til Herren – med andre ord dem som har kommet dit Herren sier i v. 39, at de ikke «snart etter» kan tale ondt om ham. Herren har rørt ved noe i dem, men ikke nok til at de kan bestemme seg for å følge ham og vennene hans helt. Selvfølgelig kan de ikke bli stående på det stadiet. Vil de ikke videre, faller de etter hvert inn under fariseernes dom. Det må komme til en avgjørelse, så de også kommer til å følge både Herren og vennene hans.

Men det finnes to slags grensemennesker: de som bosetter seg i grenselandet og slår seg til ro med en blandet gudsfrykt, og de som er på vei gjennom grenselandet og ikke slår seg til ro før de er kommet helt over grensen. Det er åpenbart de siste Herren tenker på når han også her trekker fram et ord han tidligere hadde sagt da apostlene ble sendt ut (Matt 10,42): at hver liten velgjerning som ble vist Jesu venner for hans navns skyld, fører med seg en nådelønn.

Slik ser vi jo at mennesker som står i et begynnende forhold til Herren, kan være villige til å støtte Guds rike på flere måter og ta Herrens sak i forsvar. Og vi skal glede oss over det, selv om de ennå slett ikke har sluttet seg til Guds barn i det daglige. Vi skal ikke avvise det, som om alt sammen var usant hos dem. Men på den andre siden

skal vi heller ikke overvurdere det. For det står fast at en ikke kan bli værende i et slikt løsere forhold til Jesu navn uten til slutt å ende i usannhet.

Herren gi oss den rette himmelske visdommen til å vise den rette tålsomheten til rett tid og på rett sted, men ikke en lunken tålsomhet som visker ut skillet mot dem som ikke vil helt med. Dette ordet fra Herren kan også være en veiledning for oss i mange tilfeller når vi skal bedømme sekterernes virksomhet.

120. Om forførelse og om «saltet» (9,42–50)

Når det gjelder Herrens ord om forførelse, viser vi til Matt 18,6–9. Ordet som gjentas tre ganger (v. 44, 46 og 48): «hvor deres orm aldri dør og ilden ikke slokner», finnes i de eldste håndskriftene bare én gang, nemlig i v. 48. Men enten det nå ble sagt bare denne ene gangen eller tre ganger, er alvoret jo like stort. Måtte det ordet bli understreket tre ganger for hjertet vårt!

På slutten av v. 43 sies det samme med disse ordene: «går bort til helvete, til den uslokkelige ild». Her som ellers der Herren taler om de fordømtes tilstand hinsides, er håpet helt utelukket. Hvem kan vel komme utenom dette «aldri dør», «ikke slokner»?

Ordet viser tilbake til profeten Jesaja (Jes 66,24). Der er bildet hentet fra slagmarken, der en brenner de råtnende likene med ild. Men her betegnes altså så å si en evig forråtnelse, en evig forbrenning. «Ormen» peker vel på den nagende samvittighetskvalen i bevissstheten om: «Jeg kunne ha blitt frelst om jeg selv hadde villet.» Hvert menneske kjenner fra livet på jorden til hvordan denne ormen kan nage når skylden er ens egen. «Ilden» betegner gløden av Guds hellige vrede, som brenner over disse som har foraktet Guds nåde. Flammeblikket fra Kongen på tronen, den Kongen en stod imot i hjertet, følger de fordømte i all evighet.

Fordi menneskeheten er falt og besmittet av synd, må den i ilden – enten det nå skjer ved straffelidelsens ildkval hinsides, eller – og lykkelig der det går slik – ved selvfornektelsens og omvendelsens lutrende ildprøve her i nådetiden. Det er meningen med ordet i v. 49: «For hver og en skal saltes med ild, og hvert offer skal saltes med salt.»

Ordet «for» innleder grunnen til at Herrens læresveiner heller bør ofre sin kjæreste jordiske eiendom – i bildet betegnet ved hånd (v. 43), fot (v. 45) og øye (v. 47) – enn å la seg friste til fall ved den og bli fanget i snaren.

Etter loven (3 Mos 2,13) skulle det salt til offrene: «Til alle dine offer skal du bære fram salt.» Saltet betegner det som renser og bevarer mot forråtnelse. Men slik må også hver sjel som vil gi seg hen som et rett åndelig offer til Gud, «saltes med ild», det vil si renses fra alt det urene og selviske gjennom selvfornektelsens og korsets smerte. Det svir for kjøtt og blod, og det blir hett for den gamle Adam når det går inn i ilden på denne måten, der bare det som er ekte som gullet, kan bestå.

Og bare slik kan en selv bli et salt på jorden (Matt 5,13). Dette bildet fra Bergprekenen bruker Herren her igjen, også i denne sammenhengen der han advarer mot selvstorhet og innskjerper den sanne, selvfornektende ydmykheten. Den er nødvendig også for å bevare freden mellom Guds barn innbyrdes, for å «bevare Åndens enhet i fredens sambånd» (Ef 4,3). Derfor sier han: «Ha salt i dere selv og hold fred med hverandre!»

Der det kjødelige sinnet får makt, der Åndens hellige ild og salt «mister sin kraft», der blir det nok ufred og splid mellom de hellige. Kjødet søker ikke den nederste plassen, men vil ovenpå, og det gamle ordet får rett: «Når krybben er tom, biter hestene hverandre.» Å, ve oss om saltet mister sin kraft! «Tilbakegang er dødens vei, tilbake vender livet ei.»

Og saltet må en ha «i seg selv», som Herren sier. Rett forstått kan en ikke ha det utenfor seg selv, i venners tillit og kjærlighet eller i betrodde stillinger i menigheten. Nei, dette saltet blir bare bevart i et oppriktig hjertes daglige samliv med Jesus, et hjerte som dømmer seg selv. Han er denne verdens store salt og lys.

Daglig ren ved Jesu blod,
daglig ned for Jesu fot,
daglig inn i nådens ord,
daglig fram i Jesu spor,
da blir du et salt på jord.

Om skilsmisse. Jesus velsigner de små barna. Den rike unge mannen og rikdommens fare. «Alt hva for hans skyld jeg mister, får igjen jeg på hans ord». På veien til Jerusalem: læresveinenes frykt og Jesu åpne tale om lidelsen og døden som stod for døren. Jakobs og Johannes' bønn om plassene ved hans høyre og venstre side, og Herrens ord om den rette storheten i Guds rike. Jesus forbarmer seg over den blinde Bartimeus (10,1–52)

Når det gjelder det første avsnittet, om skilsmisse, viser vi til forklaringen av Matt 19,1–12. Når det her i v. 1 står: «Så brøt han opp derfra og dro til bygdene i Judea», er det tale om at Herren forlot Kapernaum

(9,33) og hele Galilea. Dit kom han ikke mer før etter oppstandelsen. «Landet på andre siden av Jordan» er jo Perea. Der tok han for en tid igjen opp sin offentlige forkynnelse («igjen lærte han dem, som han pleide»).

I talen om skilsmisse har Markus i v. 12 et ord vi ikke hørte hos Matteus, nemlig tilfellet der «en kvinne skiller seg fra sin mann og gifter seg med en annen». Fordi kvinnen hadde en mer underordnet stilling, var det tidligere helt uhørt blant jødene at en kvinne selv skilte seg fra mannen sin for å gifte seg med en annen. Men det hadde jo nylig skjedd i den herodianske familien, som levde på hedensk vis (se 6,17). Herrens ord sikter dermed også ut over den jødiske horisonten.

Når det gjelder velsignelsen av de små barna, viser vi til Matt 19,13–15. Der og i Matt 18 har vi vist hva det er ved barnesinnet som gjør det forholdsvis så lett for barnet å ta imot Guds rike: bevisstheten om å være hjelpeløs, tilliten og – kan vi legge til – det fordomsfrie og ukunstlede.

Når det gjelder den rike unge mannen, viser vi til Matt 19,16–26. Hos Markus finner vi i v. 24 at uttrykket «dem som har rikdommer» blir forklart nærmere med: «dem som setter sin lit til sin rikdom». Men det er nettopp faren for den som har rikdom, at han så lett kommer til å sette sin lit til den. I stedet for å eie mye blir han så lett eid av mye.

Derfor gjelder det sannelig for dem som har mye, å stå desto mer bestemt og avgjort imot fristelsen til å la seg beherske av mammon. De må gi slik at det svir for det gamle mennesket. Da kan hvert listig forsøk fra djevelens side på å snøre mammonslenken om hjertet bli gjort til intet i Herrens kraft, ved en bestemt og selvfornektende holdning mot det.

Det fortelles om den gamle, kjente lekpredikanten Peder Larsen Skræppenborg, som var svært velstående, at han av og til, når det var tale om å gi til Guds rike, tok en hel håndfull penger opp av lommen uten å telle dem og sa med et stille smil: «Jeg narrer min gamle Adam.» Han kjente faren og tok opp kampen.

Når det gjelder v. 28–31, Herrens ord om de hundre fold vennene hans skal få igjen, viser vi til Matt 19,27–30. Markus har tillegget at de skal få det «sammen med forfølgelser». Det viser at det i hovedsak ikke er tenkt på en ytre og timelig godtgjørelse, men på den salige erstat-

for hans skyld jeg mister, får igjen jeg på hans ord». På veien til Jerusalem: læresveinenes frykt og Jesu åpne tale om lidelsen og døden som stod for døren. Jakobs og Johannes' bønn om plassene ved hans høyre og venstre side, og Herrens ord om den rette storheten i Guds rike. Jesus forbarmer seg over den blinde Bartimeus (10,1–52)

ningen en Herrens læresvein finner i Guds barns kjærlighet, selv om de ytre kårene er aldri så trange.

Når det gjelder v. 32–34, viser vi til Matt 20,17–19, og videre når det gjelder v. 35–45, til Matt 20,20–28. Når det til slutt gjelder helbredelsen av den blinde tiggeren Bartimeus, viser vi til Matt 20,29–34. Markus har som vanlig tatt med flere av de enkelte trekkene, for eksempel det vakre ordet som ble sagt til den blinde da Jesus bød dem kalle på ham: «Vær frimodig! Stå opp, han kaller på deg.»

121. Jesu inntog i Jerusalem. Fikentreet blir forbannet. Templet blir renset. Herrens ord om troens bønn. Jesu ord om sin fullmakt (11,1–33)

I beretningen om Jesu inntog nevner Markus bare «folen» (v. 4), fordi det var den Herren red på. Av v. 4 ser vi igjen at det er et øyenvitne som forteller, så vi kan forstå at Peter visstnok har vært en av de to læresveinene som hentet folen og eselhoppen. Uttrykket som er gjengitt med «gaten», betegner egentlig smuget som førte rundt gården der folen stod «bundet ved en dør».

Særegent for Markus er videre gledesropet: «Velsignet være vår far Davids rike som kommer!» (v. 10). Slik ropte altså også den lovsyngende skaren den palmesøndagen. Kong Davids regjering var israelittenes gullalder, og i glansen fra den strålte deres forventninger om Messias-riket. «Velsignet» betyr her det samme som «hjertelig velkommen», altså en velkomsthilsen.

Hos Markus finner vi også de enkelte dagene i denne siste, stille uken nøyaktig skilt fra hverandre, mens Matteus drar det mer sammen. Av v. 11 hører vi at Herren den første dagen bare tok alt i templet i øyesyn og deretter om kvelden gikk ut til Betania «sammen med de tolv».

Når det gjelder forbannelsen av fikentreet og tempelrenselsen, viser vi til Matt 21,12–13 og 18–22. Men om tempelrenselsen nevner Markus (v. 16) også dette enkelte trekket: «Han tillot ikke noen å bære

redskap gjennom templet.» Trolig er templets forgård blitt brukt som snarvei, der folk gikk forbi også med alle sine rent verdslige arbeidsredskaper, slik en av og til kan se det i våre dager også over kirkegårder og lignende steder. Også dette tydet på den vanhellige slappheten som gjennomsyret Jerusalems barn.

Hos Markus er Herrens dyrebare ord om troens bønn gjengitt fyldigere enn hos Matteus. I grunnteksten lyder v. 24 egentlig slik: «Derfor sier jeg dere: Alt dere ber og begjærer, tro at dere har fått det, så skal det bli gitt dere.»[1] Slik er visstnok den rette lesemåten, som en ser av de eldste håndskriftene, og den gir en enda tydeligere og herligere tanke enn lesemåten «dere skal få». Vi skal få, ja, men vi har allerede fått bønnhørelsen, også før vi så at vi fikk det.

Hvor stort er det ikke at Herren gir oss lov til å tro at bønnen er innvilget i himmelen og anvisningen utstedt, selv om det ennå varer en tid før vi ser det! Vi minnes det vakre ordet i Dan 10,12, der Herrens engel sier til ham: «Frykt ikke, Daniel! For fra den første dagen du vendte ditt hjerte til å vinne forstand og til å ydmyke deg for din Guds åsyn, er dine ord blitt hørt.»

Likevel innskjerper Herren (v. 25–26) at en slik troens bønn bare kan bes med et hjerte som tilgir, og at den slett ikke er mulig så lenge en holder hånden over noen slags synd. Bare i det oppriktige hjertet, som ærlig bekjenner og ærlig forsaker, kan Guds Ånd virke denne faste, ydmyke og barnlige troen.

Den dype betydningen som lå i det Herren gjorde med fikentreet, som bilde på det ufruktbare jødefolket, går Herren ikke inn på – det ville Guds Ånd siden lede læresveinene til å se. Men det umiddelbare som knyttet seg til det, virkningen av Guds kraft slik den også kunne bli læresveinene til del ved troen, kaster Herren sitt velsignede lys over, som noe læresveinene straks kunne tilegne seg.

Når det gjelder det siste avsnittet, om «med hvilken myndighet» Herren gjorde dette, viser vi til Matt 21,23–27. Det er verdt å legge merke til at alle de forunderlig vise svarene Herren gav sine lurende fiender, likevel alltid også inneholdt noe som siktet mot å føre også disse bitre fiendene hans til selverkjennelse. Det er ikke bare klokskap, men kjærlighetens dype sjelevisdom som står bak hver gang

[1] NB: «tro bare at dere får det».

Herren med sitt ord avslører fiendenes svik. Dette til ettertanke for oss når vi skifter ord med Guds rikes fiender og møter deres spissfindige spørsmål.

122. Likningen om de onde vingårdsmennene, skattepengen, oppstandelsen, det største budet, Kristi person, de skriftlærdes hykleri og enkens gave (12,1–44)

For avsnittene fra v. 1–37 viser vi til Matt 21,33–46 og videre til Matt 22,15–46.

Av enkeltheter vil vi bare nevne den særegne betegnelsen i v. 26, der ordet fra 2 Mos 3,6 blir kalt «fortellingen om tornebusken». På Frelserens tid var skriftene i Det gamle testamente ikke delt inn i kapitler og vers, slik de er nå. Ville en vise til et sted, måtte en nevne et eller annet ord fra teksten for å angi hvor stedet en siktet til, var å finne.

Når det gjelder stedet fra Salme 110 (v. 36), skal vi legge merke til hvor sterkt Herren framhever både i v. 36 og 37 at det er «David selv» som sier dette. Det kaster et eget lys over den moderne bibelkritikken, som helt nekter for at David har hatt noe med denne salmen å gjøre.

For v. 38–40 viser vi til Matt 23,5–7 og v. 14.

Slutningen, v. 41–44, om den fattige enkens gave finnes bare hos Markus og Lukas. Det var da han gikk ut fra templet, at Herren satte seg «rett imot tempelkisten». I kvinnenes forgård var det satt opp tretten kister. De ble kalt «basuner», fordi åpningene deres var brede oventil og smale nedentil. I dem ble de frivillige gavene til templet

lagt. Der så Herren den fattige enken som la i de to skjervene, den minste kobbermynten de hadde. Hun kunne altså ha holdt den ene tilbake, men hun gav begge.

Denne hendelsen var upåaktet og ubetydelig i manges øyne, men stor i hans øyne, for han bruker en annen vektskål enn verden. Det står (v. 43): «Han kalte til seg disiplene sine.» Enkens gave var altså stor nok i Herrens øyne til at han holdt denne prekenen for læresveinene sine, kort som den er (v. 43–44), men likevel så vektig og betydningsfull for alle senere tider og slekter. Med den har Herren sagt oss hva det vil si å gi: at det gjelder virkelig å ofre.

Og likesom han tidligere stilte et lite barn fram til påminnelse for sine «store» læresveiner, stiller han her fram en fattig enke som et forbilde som ikke mange når opp til. Det som først og fremst gjorde gaven hennes stor i Herrens øyne, har selvfølgelig vært hjertelaget den ble gitt med. En glad og villig giver, som drives av kjærlighet til Guds sak, er alltid til behag for Herren («For Gud elsker en glad giver», 2 Kor 9,7). En slik giver vil også som regel gi en gave til Guds ære.

Likevel må det våkes mye over at det ikke blir gaver av overfloden, men virkelige offer. Guds barn trenger umåtelig å lære hva det er å gi. Større eller mindre offervilje for Guds rike henger mye dypere sammen med veksten i Herren enn de aller fleste Guds barn egentlig tenker seg. Mange står i stampe nettopp fordi hjertet ennå er bundet til mammon. Selv om en legger «mye» til Herrens sak, slik de rike la i tempelkistene, og gir det mennesker kaller en «stor gave», er det kanskje likevel bare svært lite i forhold til det en selv har fått av Gud.

En tysker har sagt om landsmennene sine at de trengte en tredobbel omvendelse: Hodet skulle omvendes, hjertet skulle omvendes, men også pengepungen. Det kan vi også tenke over! Enkens skjerv gav en ung engelskmann da han gav hele sin store formue til hedningemisjonen og samtidig tilbød seg selv som misjonær i Kina.

123. Herrens ord om tegnene på at templet og Jerusalem skal ødelegges, og om hans komme til dom. Formaning til å våke (13,1–37)

For kapittel 13 må vi vise til det som er sagt om Matt 24. Likesom hos Matteus faller beretningen om Herrens ord om de siste ting i tre avsnitt.

Først kommer en mer allmenn tale om endetiden (v. 5–10). Den advarer mot å la seg forføre og mot straks å se enhver større trengsel som tegn på at Herren kommer igjen. Den har også et trøstende ord om at Den Hellige Ånd skal hjelpe i de harde trengslene som skulle komme over Jesu venner for hans navns skyld (v. 11–13). Dette svarer til Matt 24,4–14.

Deretter har vi et avsnitt fra v. 14–23 der ødeleggelsen av Jerusalem nok er hovedinnholdet, men slik at denne dommen blir sett som et forbilde på den siste dom. Dette svarer til Matt 24,15–28.

Til sist hører vi i v. 24–32 om de aller siste tider og verdens ende. Det svarer til Matt 24,29–36.

Begynnelsen av kapitlet, v. 1–4, er som hos Matteus en beretning om hva som gav anledning til disse ordene fra Herren, nemlig læresveinenes spørsmål om templet. Her hos Markus blir vi fortalt at det egentlig bare var de fire apostlene Peter, Andreas, Jakob og Johannes, de to brødreparene, som spurte Herren om alt dette «da de var alene».

Slutten av kapitlet er en alvorlig formaning til å våke og be. Den er en sammenfatning av det Matteus har i 24,42–51, ja, vi kan si at den samtidig antyder kort Matt 25,1–30. Hos Markus finner vi nemlig det lille verset (v. 34): «Det er likesom med en mann som dro utenlands. Han forlot sitt hus og overlot styret til tjenerne sine og satte enhver til hans gjerning.» Her pekes det åpenbart på Herrens likning om tjenerne som fikk de forskjellige talentene (Matt 25,14–30).

Slutten av v. 34 har et særegent trekk som vi ikke finner i samme form i Matteusevangeliet, nemlig dette om «dørvokteren» som skal våke. Det peker ikke på apostelen Peter alene, slik den romerskkatolske kirken fabler om, men på den gjerningen som alle Sions vektere (Jes 62,6) har fått. Ja, hvert Guds barn har jo fått befaling av Herren om å vente på sin herre, så det straks kan åpne for ham når han kommer og banker på (Luk 12,36).

Av enkeltheter vil vi bare merke oss hvordan Herrens ord her hos Markus, enda mer inntrengende enn vi hører det i Matteus' beretning, legger læresveinene på hjertet at de skal ta seg i vare mens de venter på Herrens dag (v. 9). Apostelen Peter har tatt vare på disse ordene fra Herren i hele deres inntrengende alvor. Både hos Matteus og Markus finner vi ordet: «Se til at ikke noen fører dere vill!» (Matt 24,4; Mark 13,5). Men hos Markus finner vi det gjentatt i v. 9: «Men ta dere i vare!»

Noen av Herrens ord, som den siste delen av v. 9 og v. 11–12, minner om det Herren også den gangen la dem på hjertet i utsendelsestalen til de tolv (Matt 10,18–22). Dit viser vi.

Vi skal videre legge merke til at Markus i v. 18 utelater ordet fra Matt 24,20: «eller på sabbaten». Der legger Herren dem på hjertet å be om at flukten fra Jerusalem ikke må skje om vinteren. Det kommer av at Markus skriver for hedningkristne. De ville neppe uten nærmere historisk forklaring kunne forstå den betydningen sabbatsdagen fortsatt hadde for de jødekristne.

Uttrykket «fra jordens ende til himmelens ende» (v. 27) vil jo si «fra alle verdens kanter» (egentlig: fra der jorden slutter ved den ene siden av synsranden, til der himmelen slutter ved den andre).

Det er betegnende at de siste fem versene alle inneholder dette: Våk! Herren sier at han «plutselig kommer», og at ordet hans: «Våk!» ikke gjelder bare de læresveinene, men alle (v. 37). I v. 35 finner vi

nevnt de fire nattevaktene som natten ble delt inn i, hver på tre timer, regnet fra klokken seks om kvelden.

Det ligger i dette at Herren skal ventes til enhver tid, og at folket hans skal leve i en stadig forventning, slik også den apostoliske menigheten gjorde. Måtte også Guds menighets forventning i vår tid være mer levende, så vi kunne be med det gamle salmerimet:

La brenne mitt hjertes lampe, beredt
i tro, i håp og i kjærlighet.

Rådets plan mot Jesus, salvingen i Betania, Judas, påskemåltidet og nattverden, Getsemane, fengslingen, forhøret og Peters fornektelse (14,1–72)

For dette kapitlet viser vi helt til Matt 26.

Av enkeltheter som er særegne for Markus' (Peters) beretning, er for det første det vakre ordet Herren sa om kvinnen (Maria) som salvet ham: «Hun gjorde det hun kunne.» Det er den største ros Herren noen gang har gitt et menneskes handling. Ikke noe Guds barn vil noen gang kunne si det om seg selv. Men salig er den som tjener Herren slik i ydmykhet at han lyser dette velsignelsens ord over en slik sjel.

Av Mark 14,12 ser vi med ubestridelig klarhet at Herren holdt påskemåltidet sitt samtidig med alle andre israelitter, og at han altså ble korsfestet på selve høytidsdagen. I bibelforklaringen til Johannesevangeliet skal vi gå nærmere inn på den bare tilsynelatende uoverensstemmelsen mellom de tre første evangelistene og Johannes på dette punktet.

I v. 30 hører vi at Herren sa til Peter: «Før hanen galer to ganger, skal du fornekte meg tre ganger.» De andre evangelistene nevner bare ett hanegal. Men Markus, som har beretningen sin fra Peter selv, gir her sikkert den mest nøyaktige opplysningen. Altså brakte ikke en gang det første hanegalet den forvirrede Peter til besinnelse (se også

v. 68). Også her ser vi at det ærlig blir trukket fram, også det som tjener til å ydmyke Peter – et vakkert trekk hos apostelen.

Samtidig hjelper denne opplysningen om de to hanegalene oss til å bestemme tiden mer nøyaktig. Hanen galer første gang en eller to timer etter midnatt, andre gang et par timer senere. Så lang tid gikk det altså mellom Peters første og siste fornektelse. Og av Luk 22,59 ser vi videre at det gikk omkring en time mellom den andre og den tredje fornektelsen. Det viser at Peters fornektelse ikke bare var et øyeblikks sak, men strakte seg over flere timer.

Til Peters ydmykelse tjener også ordet i v. 37. Der ser vi at Herrens bebreidelse til de sovende læresveinene i Getsemane ble rettet helt særlig til Simon Peter.

Ordet «Abba» i v. 36 er det samme på arameisk som «Far», som er føyd til (se en lignende sammenstilling i Rom 8,15 og Gal 4,6). Markus har for skikk ved særlig høytidelige anledninger å gjengi enkelte ord i selve det språket Frelseren talte (slik også «Talita kumi» i 5,41 og «Effata» i 7,34).

I v. 44 har Markus et ord fra Judas Iskariot: «Grip ham og før ham bort med sikker vakt!» Det er angsten i den uhyggelige Judas' hjerte som har fått ham til å si dette. Han kjente jo Frelserens makt.

Den unge mannen det tales om (v. 51–52), blir allment antatt å være Markus selv. «Linkledet» det tales om, var nattdrakten, så det ser ut som om den unge mannen nettopp har sprunget opp fra sengen. Vi vet fra Apg 12 at Markus' mor hadde et hus i Jerusalem. Det er tenkelig at det har ligget ved veien Jesus ble ført langs, og at Markus er blitt vekket av støyen og har skyndt seg ut i nattdrakten.

Den siste setningen i kapitlet: «Og han brast i gråt»,[1] er i grunnspråket uttrykt slik at det ser ut som om Peter ved det siste hanegalet har brutt ut i en høy klagelyd, da det med ett falt som skjell fra øynene hans. Det siste hanegalet og Peters høylytte, klagende gråt falt liksom sammen.

[1] NB: «Og han tok det til hjertet og gråt.»

Jesus for Pilatus, soldatenes hån, korsfestelsen og gravleggelsen (15,1–47)

For hele dette kapitlet viser vi til Matt 27.

I v. 25 står det at det var den tredje time da de korsfestet Herren, altså omkring klokken ni etter jødisk tidsregning. Hos Johannes hører vi at det var omkring den sjette time da Jesus stod for Pilatus og ble dømt av ham. Johannes har her regnet etter den romerske tidsregningen, der den sjette time betegner klokken seks om morgenen. «Omkring den sjette time» (se Joh 19,14) betyr trolig at det var mellom klokken seks og sju. Før korset ble reist, gikk det så enda et par timer.

Det er merkverdig å høre i v. 46 at Josef fra Arimatea kjøpte et fint linklede. Påskesabbaten var riktignok ikke begynt ennå, men det var likevel høytidsdagen. Vi ser at det likevel lot seg gjøre å kjøpe noe på den dagen. Kjærligheten, som gjerne ville gjøre det så godt som mulig for Jesu legeme, har her seiret over lovens forordning (se 3 Mos 23,7, der det står om den første påskehøytidsdagen: «Dere skal ikke gjøre deres vanlige arbeid»).

124. Englebudskapet om oppstandelsen. Den oppstandne Frelseren åpenbarer seg, farer opp til himmelen, og apostlene gjør sin gjerning under Herrens velsignelse (16,1–20)

For v. 1–8 viser vi til Matt 28,1–10. Kvinnenes bekymring for den store steinen viste seg å være unødvendig, slik så mange av våre bekymringer er. Steinen var rullet bort, og det kunne kvinnene se allerede på avstand, for «den var nemlig meget stor».

V. 8 hos Markus kan se ut til å stride mot Matt 28,8. For her står det om kvinnene at de ble så grepet av at englene viste seg, at «de sa ikke et ord til noen, for de var redde». Hos Matteus står det at «de løp av sted for å fortelle det til disiplene hans». Men ordet hos Markus betegner åpenbart bare hvordan de oppførte seg aller først. Senere, da de hadde fått samlet seg, har de brakt apostlene budskapet som englene hadde pålagt dem. Det går også fram av Luk 24,9: «De fortalte alt dette til de elleve og alle de andre.»

Avsnittet fra v. 9–20 finnes ikke i de to eldste håndskriftene vi har av Markusevangeliet. Flere kirkefedre (Eusebius) i det fjerde århundre skriver at det i deres dager manglet i mange håndskrifter, og at evangeliet sluttet med «for de var redde», altså med v. 8. Stilen i dette sluttavsnittet er også merkbart forskjellig fra resten av evangeliet; det er mer bare et kort utdrag.

På den andre siden finnes det også kirkefedre allerede i det andre århundre som har kjent denne slutten på evangeliet. I alle fall foreligger det her et avbrudd. Noen antar at Markus er blitt avbrutt i beretningen sin ved at Peter ble fengslet og døde. Senere, da den første beretningen allerede var kommet ut i menigheten, har han så føyd til denne korte oversikten over slutten av Jesu jordeliv. Slik forstår en hvorfor dette avsnittet ikke er med i en del av håndskriftene.

Avsnittet inneholder først en kort beretning om at Herren åpenbarte seg for Maria Magdalena. Tilføyelsen om at Herren hadde frelst henne fra besettelse av onde ånder, finnes også i Luk 8,2. V. 10 forteller hvordan hun brakte det glade budskapet til Herrens sørgende og gråtende læresveiner, men de ville likevel ikke tro det (v. 11).

I v. 12–13 har vi beretningen om de to som gikk til Emmaus. Når det står (v. 13) at de andre heller ikke trodde disse to, ser det ved første øyekast ut til å stride mot Luk 24,33–34. Der fortelles det at de to fra Emmaus samme kveld i Jerusalem ble tatt imot med budskapet om at Herren var stått opp, og at han var sett av Simon Peter.

Men når vi leser videre i Luk 24,37, ser vi at det likevel må ha vært ganske mange blant dem som var samlet i Jerusalem, som har tvilt. For det står jo at da Herren stod midt iblant dem, «ble de forferdet og fylt av frykt, og trodde det var en ånd de så».

Generelt er læresveinenes foreløpige tvil om Herrens oppstandelse, inntil de ble fullt overbevist, et tydelig vitnesbyrd om hvor tåpelig løgnen er om at de selv skulle ha funnet på beretningen om oppstandelsen.

Til sist har vi åpenbaringen for de elleve (v. 14) «mens de holdt måltid». Om det menes åpenbaringen påskedag om kvelden eller den åtte dager senere (Joh 20,26), kan en ikke si med visshet. Det står at Herren refset apostlene «for deres vantro og for deres harde hjerter» overfor budskapet om oppstandelsen, som Herren selv så ofte hadde sagt dem på forhånd.

Dette ordet viser oss at Herren av og til kan finne vantro også hos sine troende venner. Det er selvfølgelig ikke en vantro som sitter i høysetet, som hos verdens barn, men en vantro i krokene. Og den sømmer seg sannelig ikke for Herrens venner. Den gamle, vantro Adam skal ikke få sitte på kår der Jesus er herre i huset.

V. 15–18 må ses som et kort utdrag av alt det Jesus sa til læresveinene sine etter oppstandelsen. V. 15–16: Befalingen «Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapningen!» peker mot Matt 28,19–20. «All skapningen» betegner her nærmest hele menneskeslekten.

Det fortelles om munken Frans av Assisi fra begynnelsen av det trettende århundre at han i sin begeistring forkynte ikke bare for menneskene, men også for trærne, blomstene og dyrene, ja, også for sol, måne og stjerner. Det var selvfølgelig svermeri. Men det ligger likevel den vakre tanken i det at også resten av skapningen blir velsignet gjennom evangeliet. Der det får makt, blir det mer barmhjertighet mot den umælende skapningen. Og Rom 8,19–22 stadfester den lysstrålen som fra evangeliet spres ut over «all skapningen».

V. 16 peker på den forskjellige stillingen mennesker inntar overfor forkynnelsen av evangeliet, og på den forskjellige evige framtiden som følger av den. «Den som tror og blir døpt, skal bli frelst; men den som ikke tror, skal bli fordømt.» Det er tro og vantro som stilles opp mot hverandre. Ordet om dåpen er føyd til fordi Herren i den nye nådens husholdning gir oss i dåpen det som troen skal grunne seg på: syndenes forlatelse, som ble dyrt kjøpt på korset, med Den Hellige Ånds gave (Apg 2,38).

Når baptistsekten ut fra dette ordet har villet hevde at en først måtte være et troende menneske før en kunne døpes, og derfor har villet forkaste barnedåpen, gjør den seg skyldig i en dobbel villfarelse. Det finnes sannelig en tro som må gå forut for at en tar imot Guds rike. Men det er nettopp det barnlig mottakelige sinnet som vi finner hos de små, etter Herrens ord i Matt 18,3: «Uten at dere omvender dere og blir som barn, kommer dere slett ikke inn i himlenes rike.» Men baptistene nekter for at de små kan ha tro, og nekter dem derfor også dåpen.

Den andre villfarelsen, som strider mot Guds ord, er at mennesket kan ha den troen som frelser, uten dåp. Det strider mot dette ordet. Det er forskjell på det mottakelige sinnet som er skikket for Guds rike, og den troen som har fått tak i Guds rikes gaver. Troen før dåpen er som den tomme hånden som rekkes ut etter Guds rike. Troen etter dåpen er hånden som er fylt med nåden, den troen som frelser.

Herren har med dette ordet bundet oss til dåpen, om vi vil vinne hans gave, saligheten. Noe annet er det at han selv står over sine

midler og, når han vil, kan gi frelsen også på andre veier, når et menneske som lengtet etter Guds rike, uten egen skyld ikke nådde å bli døpt. Men fordi vi er bundet til dåpens nådemiddel, er det ingen mening i det når baptistene, som ser på alle barnedøpte som udøpte, mener at vi barnedøpte nok likevel kan bli salige. Det kommer av at baptistene slett ikke regner dåpen for noe frelsesmiddel, bare for et ytre tegn, likesom døperen Johannes' dåp.

Den troen som frelser, hviler på dåpens nådepakt. Men på den andre siden hjelper dåpen ikke når mennesket ikke tror – når den hånden som ble fylt med den store gaven, slipper den igjen og ikke en gang rekker etter den lenger. Da stenger den seg selv ute fra frelsen og blir fordømt.

Vi hører så ofte mennesker, særlig prester, gjøre forskjell på «ikke troende» og vantro. Men Herrens ord her viser hvor meningsløst det er. For når den som «ikke tror», blir fordømt, må «ikke å tro» etter denne fryktelige virkningen selvfølgelig være nøyaktig det samme som vantro. Det er de to veiene og de to slags mennesker som Herren her etter oppstandelsen igjen beskriver for oss, slik han gjorde før sin død.

Og vi ser samtidig at Herren ikke stanser ved denne forkynnelsen: «Den som tror og blir døpt, skal bli frelst.» Han gir denne salige sannheten en brodd ved å stille motsetningen opp etterpå: hvordan det vil gå den som ikke tror. Verden kan nok finne seg i den første delen av dette ordet. Den kan en forkynne rett og riktig uten å miste verdens gunst i særlig grad. Men den finner seg ikke i at vi tar med den siste delen. Vil en forkynne like rett og riktig om denne siste delen, tar mange anstøt. Men Gud være takk, da blir også noen vakt.

Akk, mange av Ordets forkynnere har gått i den fellen å nøye seg med å forkynne den første delen av dette ordet fra Herren. Den siste delen lister de seg utenom «med vanlig prestetakt», som et kristendomsfiendtlig blad en gang skrev med hån i anledning av en gravtale. Men «om noen taler, han tale som Guds ord» (1 Pet 4,11). Og Gud være takk for hver ærlig tjener for Herren som forkynner begge sider av dette Herrens ord helt ut.

I v. 17–18 nevnes en del «tegn» som skal «følge dem som tror». Det menes selvfølgelig ikke at alle disse tegnene skal følge alle troende, men at de skal følge Herrens troende folk som helhet. Den ene og

samme Ånd «deler ut til hver enkelt etter som han vil» (1 Kor 12,11). Herrens apostler fikk jo makt til å drive ut onde ånder i hans navn. Åndelig skjer dette tegnet hver gang vantroens djevel blir drevet ut av et menneske.

De «nye tungemålene» peker kanskje på underet på pinsedagen (Apg 2,1–11), kanskje også på tungetalen som vi hører om flere ganger i den apostoliske menigheten. Men generelt blir jo også tungen ny hver gang et menneskehjerte blir fornyet i omvendelse.

Når det gjelder å «ta slanger i hendene» eller «drikke dødelig gift» uten at det skader, forteller misjonshistorien ikke sjelden om slike tegn som skjedde med Herrens tjenere ved Guds kraft. Slik hører vi i Apg 28,5 om Paulus, som ristet slangen av seg inn i ilden uten at det skjedde ham noe ondt. Også misjonær Børresen i Santalistan, som nylig døde, fortalte en gang om en slange som hadde viklet seg om foten hans. Men han ble kvitt den uten at den gjorde ham noe. Likeså hører vi om misjonær Nommensen blant batakene på Sumatra at fiendene gav ham gift uten at det skadet ham.

Men også dette tegnet har jo sin mer allmenne form i den nåden Herren gir vennene sine, så de kan ferdes ubesmittet midt i en syndig verden. Der ligger syndens slanger og syndens gift liksom i luften overalt. Men hjertet til et Guds barn skal ikke ta skade av det, bare vi stadig henter legedom hos Herren.

Og til sist tegnet med helbredelse av syke gjennom håndspåleggelse og forbønn. Ja, også dette tegnet fantes jo rikelig i den første menigheten og har aldri vært helt borte i Guds menighet.

V. 19–20 forteller om Herrens himmelfart til setet ved Guds høyre hånd, og om hvordan han derfra velsigner forkynnelsen av sitt ord, idet han «virket med og stadfestet Ordet ved de tegnene som fulgte med». Ved dette siste blir vi minnet om Herrens løfte som Matteusevangeliet slutter med: «Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende!» (Matt 28,20).

Dermed har vi nådd slutten av Markusevangeliet. Men denne slutten er egentlig igjen en begynnelse, med de store, vide utsiktene over seiersgangen til Jesu navn over jorden. Denne slutningen viser hvordan ordet i Sal 72,17 blir oppfylt: «Hans navn skal bli til evig tid. Så lenge solen skinner, skal hans navn skyte friske skudd.» Daniels syn om steinen som knuste Nebukadnesars store billedstøtte og ble til et

stort fjell som fylte hele jorden (Dan 2,35), går sin mektige oppfyllelse i møte.

Om Carl Asschenfeldt-Hansen

1856–1934

Carl Asschenfeldt-Hansen (1856–1934) ble født 28. juni 1856 i Bov ved Flensborg i Sønderjylland. Han var sønn av en prest og vokste opp i Højslev ved Skive. Han tok teologisk embetseksamen i København i 1879. Som ung huslærer på Refsnæs fikk han et åndelig gjennombrudd gjennom vennene i Indre Mission.

Han var prest på Lolland og i Sæby, og fra 1892 til 1896 reiste han som predikant for Indre Mission i Danmark. Senere var han sogneprest i Slemminge-Fjelde, i Nørre Nissum, der han også ledet seminaret, og til slutt i Gjern-Skannerup. Han hørte til kretsen rundt Vilhelm Beck og var en utpreget vekkelsespredikant, luthersk og bibeltro. Han satt i styret for Det Danske Missionsselskab, ledet Sømandsmissionen og redigerte flere misjonsblader.

Hovedverket hans er «Fra Guldgruben. En Bibelforklaring», en gjennomgang av hele Bibelen for vanlige bibellesere, skrevet alene i årene 1894–1905. Han ville, som han sa, «veksle de større sedlene i mindre mynt», det vil si gi menigheten det beste av bibelforklaringen i en enkel og varm form. Hver betraktning har et lesestykke og en utlegning som ofte ender i et salmevers. Verket ble trykt i mange opplag og var mye brukt også i Norge. Han døde i Langå 27. mars 1934.